Inventaris

van het archief

van de

Gemeente Snelrewaard,

haar rechtsvoorgangers,

de Ambtenaar van de Burgerlijke Stand

en het Woningbedrijf van de gemeente Snelrewaard

(1587, 1589) 1606-1988 (2003)

INHOUDSOPGAVE Blz.

INLEIDING ... 6
Ligging en grondgebied ... 6
De ontginning van het gebied ... 6
Heerlijkheid en gerecht ... 7
Gemeentebestuur en opheffing ... 8
Woningbedrijf ... 8
De archieven ... 9
De inventarisatie van de archieven ... 9
Beperking van de raadpleging ... 10
Lijst van burgemeesters, wethouders en gemeentesecretarissen, 1817-1988 ... 12
INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN HET GERECHT VAN SNELREWAARD, ZUID- EN NOORD-LINSCHOTEN, (1587, 1589) 1606-1811 (1812-1821) ... 13
1. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD ... 13
2. STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN ... 13
2.1 Bestuur en personeel ... 13
2.2 Inwoners ... 13
2.3 Justitie ... 14
2.4 Vee ... 14
2.5 Defensie ... 14
2.6 Heerlijke rechten ... 14
2.7 Financiën ... 15
2.8 Armwezen ... 15
2.9 Waterstaat ... 16
2.10 Archief ... 16
INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN DE GEMEENTE SNELREWAARD, 1817-1988 (2003) ... 17
1 STUKKEN VAN ALGEMENE AARD ... 17
1.1 Agenda's en notulen van vergaderingen van de gemeenteraad ... 17
1.2 Presentieregisters vergaderingen gemeenteraad ... 17
1.3 Notulen en besluitenlijsten vergaderingen college van burgemeester en wethouders ... 18
1.4 Publicaties en verordeningen ... 18
1.5 Correspondentie ... 18
2 STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN ... 22
2.1 Organisatie van het bestuur ... 22
2.1.1 Grondgebied, grensbepaling en historie ... 22
2.1.1.1 Algemeen ... 22
2.1.1.2 Huisnummering en straatnaamgeving ... 22
2.1.1.3 Gemeentelijke herindeling Zuid-West Utrecht ... 22
2.1.1.4 Bezoeken Commissaris der Koningin ... 23
2.1.1.5 Publiciteit en voorlichting ... 23
2.1.2 Eigendom en bezit ... 23
2.1.2.1 Algemeen ... 23
2.1.2.2 Gemeentehuis ... 24
2.1.2.3 Verhuur en verpachting van eigendommen ... 24
2.1.2.4 Aankoop van roerend goed ... 24
2.1.2.5 Aankoop van onroerend goed ... 24
2.1.2.6 Verkoop van onroerend goed ... 24
2.1.2.7 Vestiging zakelijke rechten ... 26
2.1.3 Belastingen ... 26
2.1.3.1 Algemeen ... 26
2.1.3.2 Onroerend zaakbelasting / onroerend goedbelasting ... 26
2.1.3.3 Afvalstoffenheffing / reinigingsrechten ... 27
2.1.3.4 Grondbelasting ... 27

2.1.3.5 Straatbelasting ... 27
2.1.3.6 Rioolrechten ... 27
2.1.3.7 Afvalstoffenheffing / Reinigingsrechten ... 28
2.1.3.8 Hondenbelasting ... 28
2.1.3.9 Leges ... 28
2.1.3.10 Heffing keurloon / rechten gebruik openbare slachtplaats ... 28
2.1.3.11 Personele belasting en hoofdelijke omslag ... 29
2.1.3.12 Verlofs- en vergunningsrecht ... 29
2.1.3.13 Belasting op het verstrekken van sterke drank ... 29
2.1.4 Financiën ... 29
2.1.4.1 Algemeen ... 29
2.1.4.2 Begroting ... 30
2.1.4.3 Rekening ... 32
2.1.4.4 Geldleningen ... 37
2.1.4.5 Beleggingen ... 37
2.1.4.6 Gemeentegarantie ... 37
2.1.5 Automatisering, archief en registratuur ... 38
2.1.5.1 Automatisering ... 38
2.1.5.2 Archief en registratuur ... 38
2.1.6 Verkiezingen ... 38
2.1.6.1 Algemeen ... 38
2.1.6.2 Verkiezingen van leden van de gemeenteraad ... 38
2.1.6.3 Verkiezingen van leden van de provinciale staten van Utrecht ... 38
2.1.6.4 Verkiezingen van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ... 39
2.1.6.5 Verkiezingen van leden van het Europese Parlement ... 39
2.1.7 Bestuursorganen ... 39
2.1.7.1 Regionaal overleg ... 39
2.1.7.2 Gemeenteraad ... 39
2.1.8 Bestuursfunctionarissen ... 40
2.1.8.1 Burgemeester ... 40
2.1.8.2 Wethouders ... 40
2.1.9 Personeel ... 40
2.1.9.1 Algemeen ... 40
2.1.9.2 Verordeningen en reglementen ... 41
2.1.9.2.1 Regeling rechtspositie ... 41
2.1.9.2.2 Ambtenarenreglement ... 41
2.1.9.2.3 Arbeidsovereenkomsten-verordening ... 41
2.1.9.2.4 Loon-, salaris-, bezoldigingsregeling ... 41
2.1.9.2.5 Uitkeringen, VUT, Wachtgeld, Pensioen ... 42
2.1.9.2.6 Werktijd-, verlof-, arbeidsduurregeling ... 42
2.1.9.2.7 Verplaatsingskosten ... 43
2.1.9.2.8 Kinderbijslag ... 43
2.1.9.2.9 Ziektekostenverzekering ... 43
2.1.9.2.10 Opleiding en vakbekwaamheid ... 43
2.1.9.3 Benoeming en ontslag ambtenaren van de burgerlijke stand ... 43
2.1.9.4 Benoeming en ontslag ambtenaren ... 44
2.2 Taakuitvoering ... 44
2.2.1 Belastingen ... 44
2.2.1.1 Kadaster ... 44
2.2.2 Bevolking ... 45
2.2.2.1 Bevolkingsregistratie ... 45
2.2.2.2 Verblijfsregistratie ... 45
2.2.2.3 Bevolkingsstatistiek ... 46
2.2.2.4 Burgerlijke stand ... 46
2.2.3 Openbare orde, politie en justitie ... 47

2.2.3.1 Algemene Politieverordening ... 47
2.2.3.2 Toezicht op de openbare orde ... 47
2.2.3.3 Toezicht op wapenbezit ... 48
2.2.3.4 Standplaatsen tourcaravans en woonwagens ... 48
2.2.3.5 Ligplaatsen woonschepen ... 48
2.2.3.6 Organisatie van het toezicht ... 49
2.2.4 Openbare gezondheid ... 49
2.2.4.1 Ziektebestrijding ... 49
2.2.4.2 Drinkwatervoorziening ... 49
2.2.4.3 Toezicht op voedsel, vee en vlees ... 49
2.2.4.4 Hinderwet ... 50
2.2.4.5 Afval en riolering ... 51
2.2.4.6 Begraven ... 52
2.2.5 Openbare veiligheid ... 52
2.2.5.1 Algemeen ... 52
2.2.5.2 Brandweer ... 52
2.2.6 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening ... 53
2.2.6.1 Stedebouwkundige planning ... 53
2.2.6.1.1 Algemeen ... 53
2.2.6.1.2 Structuurplan Snelrewaard ... 53
2.2.6.1.3 Uitbreidingsplan Snelrewaard ... 53
2.2.6.1.4 Bestemmingsplan "Natuurgebieden Snelrewaard" ... 54
2.2.6.1.5 Bestemmingsplan "Snelrewaard 1971" ... 54
2.2.6.1.6 Bestemmingsplan "Snelrewaard 1973" ... 54
2.2.6.1.7 Bestemmingsplan "Buitengebied Snelrewaard" ... 54
2.2.6.1.8 Bestemmingsplan "Snelrewaard 1988" ... 55
2.2.6.1.9 Provinciale plannen ... 55
2.2.6.2 Regeling van woningbouw en woonruimte ... 55
2.2.6.2.1 Algemeen ... 55
2.2.6.2.2 Bouwverordening ... 55
2.2.6.2.3 Gemeenschappelijke regeling bouw- en woningtoezicht ... 55
2.2.6.2.4 Woningstatistiek ... 56
2.2.6.3 Woningverbetering ... 56
2.2.6.4 Woningbouw ... 56
2.2.7 Waterstaat, verkeer en vervoer ... 57
2.2.7.1 Onderhoud van waterwegen ... 57
2.2.7.2 Leggers van wegen, verslagen. ... 58
2.2.7.3 Verkeersmaatregelen ... 58
2.2.7.4 Openbaar vervoer ... 59
2.2.7.5 Straatverlichting ... 59
2.2.7.6 Aanleg en reconstructie van wegen ... 59
2.2.7.6.1 Algemeen ... 59
2.2.7.6.2 Laan van Snelrewaard ... 59
2.2.7.6.3 Noord-Linschoterzandweg ... 59
2.2.7.6.4 Pastoorsakker ... 60
2.2.7.6.5 Waardsedijk ... 60
2.2.7.6.6 Zuid-Linschoterzandweg ... 60
2.2.7.7 Aanleg, onderhoud en bediening van bruggen ... 61
2.2.7.8 Leidingen en kabels in, langs of naast wegen ... 62
2.2.7.9 Waterleidingen in of naast wegen ... 62
2.2.7.10 Electriciteitsleidingen in of langs wegen ... 62
2.2.7.11 Telefoonkabels ... 62
2.2.7.12 Posterijen en overige communicatie ... 62
2.2.8 Economische aangelegenheden ... 62
2.2.9 Landbouw, jacht en visserij, grondgebruik ... 64

2.2.10 Maatschappelijke zorg 65
2.2.10.1 Algemeen 65
2.2.10.2 Steunverlening, uitvoering sociale wetten 65
2.2.11 Onderwijs 67
2.2.11.1 Algemeen 67
2.2.11.2 Geneeskundig schooltoezicht 67
2.2.11.3 Schooltandverzorgingsdienst 68
2.2.11.4 Leerlingenvervoer 68
2.2.11.5 Schoolverzuim 68
2.2.12 Cultuur, recreatie, herdenkingen 68
2.2.12.1 Monumenten 68
2.2.12.2 Recreatie 69
2.2.12.3 Plechtigheden, herdenkingen en feestdagen 70
2.2.13 Koninklijk huis en eretekenen 70
2.2.14 Militaire aangelegenheden 70
INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN DE AMBTENAAR VAN DE BURGERLIJKE STAND VAN DE GEMEENTE SNELREWAARD, 1811, 1818-1988 72
INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN HET WONINGBEDRIJF VAN DE GEMEENTE SNELREWAARD (1953) 1957-1988 (1989) 73
1. STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN 73
1.1 Organisatie 73
1.1.1 Algemeen 73
1.1.2 Financiën 73
1.2 Taakuitvoering 73
1.2.1 Verhuur 73
1.2.2 Onderhoud 73

INLEIDING

Ligging en grondgebied

De gemeente Snelrewaard was gelegen in het zuidwesten van de provincie Utrecht. Tot 1989 was dit een zelfstandige gemeente. Per 1 januari van dat jaar werd Snelrewaard opgeheven en grotendeels bij de aan de westkant gelegen gemeente Oudewater gevoegd. Een klein deel ten zuidoosten van de gemeente werd bij de gemeente Montfoort gevoegd. Snelrewaard bestond uit boerderijstroken langs de Lange Linschoten en langs de Hollandse IJssel [1].

De ontginning van het gebied

Met de ontginning van Snelrewaard vanaf de oever van de Hollandse IJssel is waarschijnlijk ruim vóór de dertiende eeuw een aanvang gemaakt. De ontginning ligt nu voor een deel in de gemeente Oudewater en voor een deel in Montfoort. Van een standaardcope is nauwelijks sprake: een dergelijk perceel had normaal gesproken een lengte van circa 1250 m[1] en breedte van 113 m[1]. Eerder lijkt het in westelijke richting steeds smallere gebied tussen Lange Linschoten en Hollandse IJssel ongeveer evenredig opgedeeld tussen ontginners vanaf beide rivieroevers. De ontginningen van Zuid-Linschoten dateren dan ook waarschijnlijk van dezelfde periode. De Middenwetering diende als gemeenschappelijke (vermoedelijk tevens natuurlijke) achtergrens tussen de beide rivieren [2].

Bevolking, huizen en economische activiteit

Qua inwoneraantal is Snelrewaard altijd een kleine gemeenschap geweest. Het aantal inwoners bedroeg op 1 januari 1837 380 personen. Begin 1900 had Snelrewaard 504, in 1946 671 inwoners [3].
Bij de opheffing per 1-1-1989 waren er 875 inwoners [4].
De inwoners van de gemeente Snelrewaard waren voor het overgrote deel in de agrarische sector werkzaam. Zo bestond de beroepsbevolking, waarbij meewerkende boerinnen niet zijn meegerekend, in 1837 uit 112 personen: 43 boeren, waaronder enkele zelfstandige boerinnen (vermoedelijk weduwen), 27 knechten, 13 daggelders, 1 niet-agrarische arbeider, 1 schaapherder, 1 molenaar, 1 timmerman en 1 watermolenaar. Een winkel was er niet in deze gemeente [5].
De eenzijdige beroepsstructuur was in 1930 ongewijzigd: 90 % van de beroepsbevolking werkte in de landbouw, 4 % in de nijverheid. Van de 1091 hectare grote gemeente Snelrewaard was in 1947 1071 hectare in cultuur, vrijwel geheel als weiland.
Een groot aantal veehouders was 'zelfkazer'. Waterleiding was er nog niet; de aanleg hiervan vond pas plaats tussen 1947 en 1954.. Voor de kaasbereiding werd regenwater gebruikt, wat de kwaliteit nadelig beïnvloedde. De kaas werd in Oudewater en Woerden op de markt gebracht. Op marktdagen werden daar ook inkopen gedaan. Een winkel was er in 1948 (en in 1988) in de gemeente Snelrewaard nog steeds niet [6].
Het verenigingsleven van Snelrewaard was voornamelijk op Oudewater gericht, soms op Linschoten of Montfoort [7]. Kerkelijk waren de inwoners ook gericht op Linschoten, Montfoort of Oudewater. Voor onderwijs moesten de kinderen eveneens uitwijken naar een van deze plaatsen.
In de gemeente Snelrewaard vond nauwelijks uitbreiding qua woningbouw plaats: aan de Waardsedijk werd in de periode 1953-1957 een rijtje nieuwbouwwoningen neergezet. In 1978 werd door Gedeputeerde Staten van Utrecht goedkeuring verleend aan het bestemmingsplan "Snelrewaard '73", gesitueerd tussen de Zuid-Linschoterzandweg en de Waardsedijk, direct ten oosten van de gemeentegrens van Oudewater.

---

[1] M. Beek e.a.: Oudewater, geschiedenis en architectuur – Zeist: Keckebosch. – Ill.- 1993, p. 86
[2] M. Beek e.a.: Oudewater, geschiedenis en architectuur – Zeist: Keckebosch. – Ill.- 1993, p. 26
[3] Sprokkelingen uit de geschiedenis van Linschoten en Snelrewaard, deel 2, Linschoten en Snelrewaard (samenst. Streekarchivariaat Zuid-West Utrecht), 1978, p. 26
[4] Website Centraal Bureau voor de Statistiek, bevolkingsontwikkeling door geboorte, sterfte en migratie per regio, inwoneraantal Snelrewaard, 31-12-1988 (http://statline.cbs.nl/StatWeb/start.asp?lp=search)
[5] Sprokkelingen uit de geschiedenis van Linschoten en Snelrewaard, deel 1, Linschoten en Snelrewaard (samenst. Streekarchivariaat Zuid-West Utrecht), 1978, p. 173-181
[6] M. Beek e.a.: Oudewater, geschiedenis en architectuur – Zeist: Keckebosch. – Ill.- 1993, p. 87
[7] Inv. nr 2242, Rapport betreffende onderzoek naar de sociaal-geografische structuur van de gemeenten Linschoten en Snelrewaard, publicatie no. 12 Provinciale Planologische Dienst, Utrecht, 1952, pag. 41

Met dit plan werden diverse woningen gebouwd en een verbindingsweg aangelegd tussen de Zuid-Linschoterzandweg en de Waardsedijk: de Laan van Snelrewaard. [8]
In 1980 werd door de woningbouwvereniging Linschoten 8830 m² grond van de gemeente Snelrewaard aangekocht, gelegen nabij de Laan van Snelrewaard. Daarop zijn in totaal 40 woningen gebouwd.

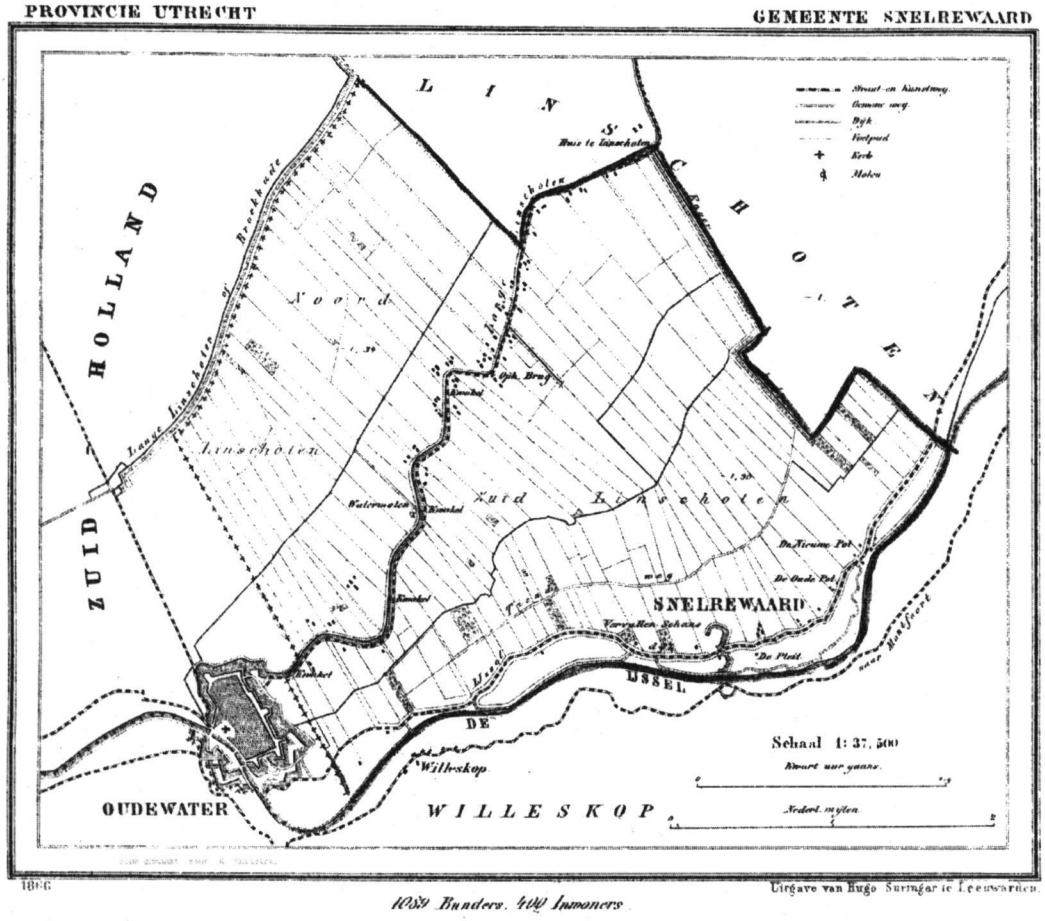

Kaart van de gemeente Snelrewaard door J. Kuyper, 1866

Heerlijkheid en gerecht
De hoge heerlijkheden Snelrewaard, Noord- en Zuid-Linschoten en Hekendorp werden in 1428 door Philips van Bourgondië van de grafelijkheid van Holland afgescheiden en te leen gegeven aan Johan, burggraaf van Montfoort [9]. In 1523 onderwierpen de inwoners van Snelrewaard zich echter aan de toenmalige burggraaf in dezelfde mate, waarin ook de ingezetenen van het platteland van Montfoort hem onderdanig waren. Sindsdien versmolten de heerlijkheden Snelrewaard, Noord- en Zuid-Linschoten en Hekendorp meer en meer met het land van Montfoort. In 1593 werden de goederen, nagelaten door Philippotte van Montfoort verdeeld tussen haar 2 dochters, waardoor een einde kwam aan de vereniging van Hekendorp en Snelrewaard met Linschoten. Anna van Merode, de oudste dochter, erfde Montfoort; Hekendorp en Snelrewaard vielen aan de jongste, Jenne of Johanna, ten deel. Zij droeg Snelrewaard en Hekendorp in 1637 over aan haar achterneef Johan van Merode, die toen hem deze goederen door de erfgenamen van vrouw Anna werden betwist, bij sententie van het hof van Holland d.d. 27 februari 1643

[8] Sprokkelingen uit de geschiedenis van Linschoten en Snelrewaard, deel 3, Linschoten en Snelrewaard (samenst. Streekarchivariaat Zuid-West Utrecht), 1978, p. 10
[9] Oud Vaderlandsche Rechtsbronnen. De middeleeuwsche rechtsbronnen der kleine steden van het Nedersticht van Utrecht. Uitgegeven door Mr. R. Fruin Th. Azn., tweede deel, 1897, p. 421 e.v.

in het bezit er van werd gehandhaafd. Sindsdien gingen zowel Montfoort als de heerlijkheden Hekendorp en Snelrewaard en Zuid- en Noord-Linschoten door koop in andere handen over.
De afscheiding van Hekendorp, Snelrewaard, Zuid- en Noord-Linschoten van het land van Montfoort gaf vrouw Johanna en haar man Robert d'Argenteau, heer van Ochain, aanleiding tot het vaststellen van een nieuwe ordonnantie voor de twee heerlijkheden in 1599. Hiertegen kwamen echter de ingezetenen van Snelrewaard op, die meenden, dat de heer niet bevoegd was zo'n ordonnantie zonder hun medewerking uit te vaardigen. Bij uitspraak van de Hoge Raad in 1608 werden de ingezetenen in het gelijk gesteld (zie inv. nr 5 en 6). Hierop vaardigde vrouw Johanna (met haar tweede man, graaf Werner van Oost-Friesland) met medewerking van de ingezetenen, in 1617 een nieuwe ordonnantie uit (zie inv. nr 13).

Gemeentebestuur en opheffing
Snelrewaard omvatte in 1811 het voormalige gerecht van Snelrewaard, Zuid- en Noord-Linschoten en IJsselvere. [10] In de jaren 1812-1817 behoorde Snelrewaard tot de mairie Linschoten gelegen in de provincie Utrecht[11]. Van 1 april 1817 tot en met 1820 maakte Snelrewaard als zelfstandige gemeente deel uit van de provincie Zuid-Holland. Per 1 januari 1821 ging het weer over naar de provincie Utrecht. Bij koninklijk besluit van 31 juli 1829 werd het grondgebied van IJsselvere, dat tot de provincie Zuid-Holland behoorde, overgedragen naar Hoenkoop [12].
Aan het besturen van de gemeente Snelrewaard had men geen dagtaak. Daarom was sinds 1817 de schout, vanaf 1825 de burgemeester, van Linschoten tevens burgemeester van Snelrewaard. In de eerste helft van de 19e eeuw bestond op basis van het "Reglement van het bestuur ten platten lande" het gemeentebestuur naast de burgemeester uit 2 assessoren en 4 raadsleden. Met de invoering van de Gemeentewet in 1851 waren er 2 wethouders en 5 raadsleden. Tot aan de opheffing waren diverse functionarissen in dienst van zowel de gemeente Linschoten als de gemeente Snelrewaard.
In de jaren '50 van de 19e eeuw vond er al een discussie plaats over de opheffing van Snelrewaard en samenvoeging met Linschoten. Deze kwestie zat bestuurders en inwoners blijkbaar erg hoog en de gemeente bleef dan ook vooralsnog zelfstandig. De discussie ontstond opnieuw in de jaren '40 van de 20e eeuw. Uiteindelijk werden zowel Snelrewaard als Linschoten per 31 december 1988 opgeheven als zelfstandige gemeenten. Linschoten werd geheel bij Montfoort gevoegd en het grondgebied van Snelrewaard werd verdeeld over de gemeenten Oudewater en Montfoort.

Woningbedrijf
Het woningbedrijf van de gemeente Snelrewaard werd bij besluit van de gemeenteraad d.d. 28 juni 1956 ingesteld. Oprichting hiervan was noodzakelijk omdat ten tijde van de realisatie van de eerste woningwetwoningen c.q.sociale huurwoningen in 1953 en 1956 geen woningbouwvereniging actief was in Snelrewaard [13].
In deze vergadering werd tevens de verordening op het beheer van het woningbedrijf vastgesteld. Daarbij werden, onder toezicht van burgemeester en wethouders, een boekhouder en een kassier belast met en verantwoordelijk voor de financiële administratie c.q. voor het kasbeheer van het bedrijf. De gemeenteontvanger werd aangewezen als kassier van het bedrijf. De taak van boekhouder, later administrateur, werd in verband met de nodige functiescheiding opgedragen aan een afzonderlijk benoemde functionaris.
Bij raadsbesluit d.d. 24 mei 1968 werd de kassier van de gemeente aangewezen als kassier van het woningbedrijf en de waarnemend kassier van de gemeente aangewezen als waarnemend kassier van het bedrijf. De functie van boekhouder van het Woningbedrijf werd per 1 oktober 1980 opgeheven. De administratie van het bedrijf werd vervolgens ondergebracht bij de afdeling Financiën van de secretarie.

---

[10] Inventaris van het oude archief der gemeente Snelrewaard, 1606-1812, door mr. R. Fruin, Utrecht 1 september 1889
[11] 'Montfoort, geschiedenis en architectuur', door Fred Gaasbeek en Charles Noordam (Zeist, 1992), p. 18, met kaartje
[12] Zie inv. nr 258, brief nr 41 van 28-12-1829
[13] Zie voor informatie over de bouw van deze woningen inv. nrs 2121, 2124, 2226 en 2128

In verband met de herindeling per 1 januari 1989 werden de taken van het woningbedrijf overgedragen aan de Woningbouwvereniging "Oudewater". Het ging hierbij om 5 gemeentelijke woningen aan de Waardsedijk.

De archieven

De archieven van de heerlijkheden Snelrewaard, Zuid- en Noord Linschoten (en IJsselvere) hebben tot het begin van de 19e eeuw een geringe omvang. Circa 1794 maakte Arien Vermeij, 'geweesene secretaris' een inventaris van 'alle zodanige Chartres, Boeken en papieren behorende tot de secretarije van Snellerwaard, Zuid- en Noord Lindschoten' die hij aan zijn opvolger, Jan de Keijser, had overgedragen (zie inv. nr 60).
De combinatie van het burgemeesterschap van Snelrewaard en Linschoten had ook gevolgen voor de archiefvorming van de gemeente Snelrewaard. Er werd vanaf 1817 een gemeenschappelijke secretarie gevoerd voor beide gemeenten, eerst door de burgemeester die tevens secretaris was en vanaf 1946 door de apart benoemde secretaris. De secretarie was eerst gevestigd ten huize van de burgemeester. Na de bouw van het nieuwe raadhuis annex burgemeesterswoning in Linschoten in 1917-1919 kreeg de secretarie van Snelrewaard een eigen ruimte met archiefbewaarplaats [14]. De opbouw en verzorging van de beide archieven was door de combinatie grotendeels identiek.
In het archieven van de mairie c.q. gemeente Linschoten uit de periode 1812-1817, (1811) 1818-1939 (1973) en 1940-1988 bevindt zich dan soms ook correspondentie die de gemeenten Linschoten én Snelrewaard betreft of gericht is aan beide gemeenten tegelijk. Vanaf circa 1908 is dit steeds meer het geval. Dit komt omdat de burgemeester van Linschoten ook burgemeester van Snelrewaard was en beide gemeenten de secretarie te Linschoten deelden. Steeds vaker werd correspondentie aan de burgemeester van beide gemeenten tegelijk gestuurd. Daarnaast werkten de gemeenten al lange tijd op verschillende gebieden samen en golden er verschillende gemeenschappelijke regelingen, bijvoorbeeld op het gebied van volksgezondheid en veiligheid.

Na de opheffing van de gemeente Snelrewaard in 1989 werden de archieven van de voormalige gemeente Snelrewaard en rechtsvoorgangers naar de archiefbewaarplaats van de gemeente Oudewater overgebracht in het stadskantoor aan de Kapellestraat. Een aantal bouw- en hinderwetdossiers van Snelrewaard werden overgedragen aan de gemeente Montfoort in verband met de overgang van het oostelijke grondgebied naar die gemeente. Na de ingebruikname van een nieuw stadskantoor door Oudewater aan de Waardsedijk in 1997 werden de Snelrewaardse archieven overgebracht naar de archiefbewaarplaats aldaar.

De inventarisatie van de archieven

Bij vergelijking tussen de inventaris van het archief uit circa 1794 van de hand van Arien Vermeij en de huidige inventaris blijkt dat van het oudste archiefdeel er in de afgelopen eeuwen helaas de nodige archiefstukken verdwenen zijn. Zo staan in de eerstgenoemde inventaris onder andere diverse protocollen vermeld uit de periode 1567-1790 die nu ontbreken.
Uit de inleidingen op de verzamelinventaris van kleine overheidsarchieven en gedeponeerde archieven aanwezig in de gemeentelijke archiefbewaarplaats van Snelrewaard van C.G.M. Noordam uit 1985 blijkt dat het oud-archief (nu archief van de heerlijkheid en het gerecht) van Snelrewaard in 1889 door mr. R. Fruin is geïnventariseerd (zie inv. nr 1108). In circa 1934 is een supplementinventaris met stukken uit 1587-1812 vervaardigd en Noordam heeft in 1985 een tweede supplementinventaris op het oud-archief samengesteld met stukken uit de periode 1606-1812.
Het archief van de heerlijkheid en het gerecht van Snelrewaard van (1587, 1589) 1606-1813 is vervolgens in 1996 door G.J. Vermeij opnieuw beschreven en geordend.

De inventarisnummers 11 en 58 van het gerechtsarchief werden door de heer Noordam aangetroffen in de losse correspondentie van Linschoten en Snelrewaard. Inventarisnummer 49 werd aangetroffen in het archief van Snelrewaard, met een nummer, maar zonder beschrijving.

---

[14] Sprokkelingen uit de geschiedenis van Linschoten en Snelrewaard, deel 1, Linschoten en Snelrewaard (samenst. Streekarchivariaat Zuid-West Utrecht), 1978, p. 284-288

De inventarisnummers 3, 15, 28, 37, 38 en 39 werden verkregen van het Algemeen Rijksarchief (nu Nationaal Archief) in Den Haag. De inventarisnummers 18, 30 en 33 van de gemeente Linschoten.
De volgende beschrijvingen werden in de oude inventaris van het archief van het gerecht en de heerlijkheid van Snelrewaard uit 1794 (zie inv. nr 60) wel aangetroffen, maar de stukken zijn sindsdien spoorloos:
- Register van hetgeen onder de gerechten van Snelrewaard, Noord- en Zuid-Linschoten, Hekendorp en IJsselveere is opgebracht in de belastingen van de 20e, 40e en 80e penning van de overgang van onroerende goederen of boedels, van ongefundeerde processen en van de impost op trouwen en begraven. 1738-1770. 1 deel.
- Akte van Huwelijksaantekeningen van P. Straver en J. Straver. 1808. 1 omslag.
In de Collectie Schouten (archiefnr 2033) die berust bij het gemeentearchief van Oudewater bevinden zich in inv. nr 57 ook nog enkele archiefstukken van het gerecht Snelrewaard.

Omdat het archief van de gemeente Snelrewaard uit de periode 1817-1942 bij de aanvang van de inventarisatie in 2003 door G.J. Vermeij geen blijk gaf van de toepassing van een ordeningsstelsel, is ervoor gekozen geen onderscheid te maken voor de periode 1943-1988, maar beide archiefblokken gezamenlijk te bewerken en in één inventaris op te nemen. Het archief van Snelrewaard uit de periode 1943-1988 was geordend volgens de basisarchiefcode van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, en beschreven in een dossierinventaris van de hand van H.W. Luten, archiefmedewerker semi-statische archieven van de Samenwerking Archiefzorg Lopikerwaard (zie inv. nr 1111). Met de bewerking van dit archief is eind 2001 begonnen door W. van de Wetering. Het archief van het Woningbedrijf is apart beschreven.
Aan de inventaris zijn uitgebreide toegangen op de bouw- en hinderwet-vergunningen (vanaf 1947/1967-1988) toegevoegd.

In de loop van 2004 en 2005 zijn een aantal stukken overgedragen aan het Streekarchief Rijnstreek te Woerden ter opname in het aldaar beheerde archief van de voormalige gemeente Linschoten.
In het najaar van 2006 werden nog vijf dozen met diverse archiefstukken en één register ontvangen van het Streekarchief Rijnstreek te Woerden welke aldaar waren aangetroffen bij de inventarisatie van het archief van de gemeente Linschoten uit de periode (1811) 1818-1939 (1973). Deze stukken zijn eveneens verwerkt in deze inventaris.

Bij aanvang van de inventarisatie was de omvang van het archief 58,75 strekkende meter. Na selectie en vernietiging van archiefstukken op grond van de Lijst van voor vernietiging in aanmerking komende bescheiden uit de archieven van gemeentelijke en intergemeentelijke organen, dagtekenende ná 1850 (Staatscourant 20-12-1983, nr 247) omvat het archief nu nog circa 44 strekkende meters.

Beperking van de raadpleging

Op grond van artikel 15 lid 1a van de Archiefwet 1995 zijn vanwege de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (ter bescherming van de privacy van nog levende personen) ten aanzien van een aantal inventarisnummers beperkingen aan de openbaarheid gesteld. Dit is bij de betreffende inventarisnummers vermeld.

Op grond van het Besluit Burgerlijke Stand (Staatsblad 1994 nr. 160) zijn de volgende registers:
- inv. nr 2405-2418 pas 100 jaar na opmaken openbaar;
- inv. nr 2431-2442 pas 75 jaar na opmaken openbaar;
- inv. nr 2456-2465 pas 50 jaar na opmaken openbaar.

De zogenaamde "persoonskaarten" (inv. nr 1281-1283 en 1284-1287) zijn op grond van de Wet GBA (Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens, Staatsblad 1994, nr 494 en Besluit GBA persoonsgegevens, Staatsblad 1994, nr 690) pas 110 jaar na geboortedatum van betrokkene openbaar.

Oudewater, november 2007

G.J. Vermeij, W. van de Wetering

Lijst van burgemeesters, wethouders en gemeentesecretarissen, 1817-1988

Schout, vanaf 1825 Burgemeesters

1817-1833	A. van Dam
1834-1875	G. van Dam
1875-1908	P.H. Knook
1908-1945	G. van der Valk Bouman
1946-1977	L.W.H. de Geus
1977-1983	M.K. Pool
1983-1988	Ing. J. Berentschot, waarnemend

Assessoren, vanaf 1851 wethouders

1817-1821	A. Blom
1817-1820	C. van Eck
1820-1823	G. van Schaik
1822-1834	I. Vink
1825-1831	N. Verhoek
1831-1851	A. de Heer
1834-1846	G. van Schaik
1846-1853	C. Verkaik
1851-1860	C. van Baaren
1853-1859	G. Smit
1859-1901	D. Straver
1860-1892	J. Kasbergen
1892-1894	G. van Vliet
1894-1907	J. Stolwijk
1901-1919	W. de Veen
1907-1916	D. van Dijk
1916-1939	G. van Schaik
1919-1935	G. van Jaarsveld
1935-1953	H.A. Vergeer
1939-1940	F. Hoogenboom
1940-1945	W. Klever
1945-1974	A.B. van Jaarsveld
1953-1970	C.J. Boere
1970-1978	J.H. Kok
1974-1982	Th.A.G. van Kleef
1978-1988	W.J. de With
1982-1986	C.L.J. van Leeuwen
1987-1988	M.G. Sangers

Secretarissen

1817-1833	A. van Dam
1833-1875	G. van Dam
1875-1908	P.H. Knook
1908-1945	G. van der Valk Bouman
1946-1968	A. Versloot
1968-1983	N.A. van Overbeeke
1983-1988	F.J.I. van Gaal

INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN HET GERECHT VAN SNELREWAARD, ZUID- EN NOORD-LINSCHOTEN, (1587, 1589) 1606-1811 (1812-1821)

1. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

1-2 Resoluties van schout, schepenen en heemraden, 1751-1802. 2 delen.

1. 1751 juli 1-1798 september 21;
N.B. Achterin register van uitgegeven akten van indemniteit, 1771 februari 1-1794 november 16.

2. 1799 januari 28-1802 mei 23.

3 Ingekomen stukken bij schout en gerecht, municipaliteit, gemeentebestuur en maire, 1795-1796, 1800-1802, 1805-1812. 1 pak.
N.B. Voornamelijk publicaties.

2. STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN

2.1 Bestuur en personeel

4 Ordonnantie van Filippotte, vrouwe van Montfoort, Linschoten, Snelrewaard, Hekendorp en IJsselvere, op de ambten van secretaris van stad en land van Montfoort en van de heerlijkheid van Linschoten, Snelrewaard, Hekendorp en 't Veer, 1589. Kopie, z.j.
1 stuk.

5, 6 Stukken betreffende de zaak tussen de heer en vrouwe van Hekendorp, Snelrewaard en Lange Linschoten en de ingezetenen van Snelrewaard over de toekenning van het recht van de ingezetenen, betrokken te worden bij het maken van keuren en ordonnanties, 1606. Met vonnis van de Hoge Raad, 1608. 1 omslag en 1 charter.

7 Stukken betreffende de benoeming van schepenen, 1664-1799. 1 pak.

8 Akte waarbij de Heer van Linschoten zich borg stelt voor Jan de Keijzer voor de behoorlijke waarneming van het ambt van secretaris en gadermeester. Kopie, 1795. 1 omslag.

9 Staat van ontvangsten uit boetes, leges etc. door de Drossaard van Hekendorp, Snelrewaard, Noord- en Zuid- Linschoten en IJsselvere waarvan de helft voor hem is en de andere helft voor de heer van Hekendorp, Snelrewaard, Noord- en Zuid-Linschoten en IJsselvere, 1795-1808.
1 omslag.

10 Uittreksel van resoluties van de municipaliteit, houdende de aanstelling van de bode, 1801.
1 omslag.

2.2 Inwoners

11 Register van huwelijksintekening en 'Weesboek', register van het beheer van de goederen van wezen, 1724-1766, 1728-1763. 1 deel.
N.B. Met voorin de tekst van het huwelijksformulier.

12 Voorstel van de schouten en gerechten van Hekendorp, Snelrewaard en Zuid- en Noord-Linschoten aan de ingezetenen om de kosten van het geschil tussen die gerechten en de kerkmeesters van de stad Gouda betreffende de kosten van het begraven van doden, over de ingezetenen om te slaan, 1745. 1 omslag.

2.3 Justitie

13 Ordonnantie houdende strafbepalingen op allerlei delicten uitgegeven door Warnar, Graaf van Oostfriesland en zijn vrouw Johanna de Merode voor hun heerlijkheden Hekendorp, Snelrewaard, Lange Linschoten en 't Veer, met besluit tot goedkeuring door het Hof van Holland. Kopie, 1617. 1 omslag.

14 Circulaire van de Commissie van Binnenlandse Correspondentie van het Administratief Bestuur van Holland om nasporing te doen naar een paar gewezen leden van de magistraat van 's -Hertogenbosch en hen in geval van ontdekking te arresteren, 1798. 1 stuk.

15 Besluit van de Agent van Justitie van de Betaafse Republiek tot aanstelling van Hendrik van Dijk als lid van het College van Rechters in Cas Crimineel van Snelrewaard en Zuid- en Noord-Linschoten, 1799. 1 omslag.

2.4 Vee

16 Brief van Gecommitteerde Raden van Holland en Westfriesland over het opmaken van de sterftelijsten van het vee, z.j.. 1 omslag.

17 Vergunningen van Gecommitteerde Raden van Holland en Westfriesland voor verschillende ingezetenen van de heerlijkheid Hekendorp, Snelrewaard en Lange Linschoten om hun vee buiten de heerlijkheid te weiden, met akten van borgstelling voor het terugvoeren van het vee, 1765-1774. 1 pak.

2.5 Defensie

18 Stukken betreffende de verstrekking van schadevergoeding aan ingezetenen van Snelrewaard, Zuid- en Noord-Linschoten vanwege het gebruik van wagens, paarden etcetera door de Franse troepen, 1795-1796. 1 omslag.

19 Lijst van ingezetenen van Snelrewaard, Zuid- en Noord-Linschoten die moeten bijdragen in de kosten van de gewapende burgerwacht, 1798. In drievoud. 1 omslag.

20 Brief van het Departementaal Bestuur van de Delf betreffende de generale vrijwillige werving, 1799. 1 omslag.

21 Akte, waarbij Zacharias de Jong zich verbindt om ten behoeve van de Gemeente te gaan werken aan de fortificaties van Den Helder of Texel, 1811. 1 omslag.

2.6 Heerlijke rechten

22 Akten van de verpachting van het visrecht in de beide Wiericken en de Lange Linschoten, 1657-1666. 1 omslag.

23 Staat van inkomsten van de heer van Hekendorp, Snelrewaard, Zuid- en Noord-Linschoten en IJsselvere uit de visserij in de beide Wiericken en de Lange Linschoten, circa 1706. 1 omslag.

24 Publicatie van de Vrouwe van Hekendorp, Snelrewaard en Zuid- en Noord-Linschoten, waarbij zij haar jachtrecht handhaaft, 2e helft 18e eeuw. 1 omslag.

25-27 Akten van de verpachting van de tienden onder Hekendorp, Snelrewaard, Zuid- en Noord-Linschoten en IJsselvere, 1770-1809. 3 pakken.
25 1770-1782; 26 1783-1792;
27 1795-1807, 1809.

2.7 Financiën

28 Kantbeschikking op een daartoe strekkend verzoekschrift, waarbij de Staten van Holland de ingezetenen van Linschoten en Snelrewaard toestaan om het aandeel van de uit die dorpen vanwege de oorlog naar Oudewater vertrokken personen in de dorpslasten, over hun huizen aldaar te mogen omslaan, 1587. Afschrift, z.j. 1 stuk.

29 Akte, waarbij de secretaris gemachtigd wordt om de drossaard in twee jaar *f*100,- uit te betalen ter tegemoetkoming in de kosten van een criminele procedure gevoerd voor het gerecht van Hekendorp, 1725. 1 omslag.

30 Stukken betreffende de beëdigde verklaringen door ingezetenen met betrekking tot hun kapitaal in verband met de heffing van de 25e penning, 1789-1790. 1 omslag.

31 Stukken betreffende de vrijwillige geldnegotiaties van 1795 en 1796, 1795-1796. 1 omslag.

32 Uittreksels uit het resolutieboek van het Provinciaal Comité van Holland over de vergoeding van de schade veroorzaakt door de in 1793 en 1794 uitgevoerde inundaties, 1796, 1797. 1 omslag.

33 Octrooi van de Gedeputeerden van het Departementaal Bestuur van Holland voor het gemeentebestuur tot heffing van de personele omslag, 1806. 1 charter.

34 Rekeningen van de gemeente over de jaren 1806-1810, met bijlagen, 1811-1820. 1 omslag

35 Register van uitgegeven patentakten, 1806-1811. 1 omslag.

36 'Zetting van de quote', besluit tot vaststelling van het aandeel van de gemeente Snelrewaard in de belasting van *f* 3.000.000,-, 1808. 1 omslag.

37 Lijst van door de schout J.J. Montijn aan de ingezetenen van Snelrewaard, Lange Linschoten en Hekendorp te verrekenen voorschotten wegens de inkwartiering van vee uit de Alblasserwaard in 1809 en het rijden naar Leiden in 1810, z.j. 1 stuk.

38 Begroting, afschriften in drievoud, 1811. 1 omslag.

39 Aantekeningen van de maire bij de begroting van 1812, afschriften. 2 stukken .

2.8 Armwezen

40 Stukken betreffende het onderhoud van de kinderen van Bastiaen van de Werff , 1675-1678. 1 omslag.

41 Stukken betreffende een geschil tussen de armmeesters van Snelrewaard en Lange Linschoten en de magistraat van Oudewater over het aandeel der pachten dat volgens artikel 18 van het Generaal Placaat op de pachten aan het armbestuur moet worden uitgekeerd, 1689-1699. 1 omslag.
N.B. De zaak werd tenslotte door Commissarissen uit de Staten in het voordeel van de armmeesters beslist.

42-45 Rekeningen van de armmeesters, 1690-1718, 1734-1813. 4 pakken.
N.B. Met hiaten.

42	1692-1765, z.j.;	43	1766-1783;
44	1784-1796;	45	1797-1813.

46-48 Bijlagen bij de rekeningen der armmeesters, 1690-1813. 3 pakken.
N.B. Met hiaten.

46. 1690-1774/1775: 47. 1775/1776-1795;
48. 1796-1813.

49 Stukken betreffende het opnemen door de armmeesters van een geldbedrag dat door mr. E. van Noordwijck als waarborg onder het Hof van Utrecht is gesteld, 2e helft 17e eeuw. 1 omslag.

50 Akte van aanbesteding door de armmeesters van het onderhoud van Heijndrick Pietersz. Brunt, 1712. 1 omslag.

51 Manuaal van de armmeesters, 1756-1765. 1 omslag.

-- Register van uitgegeven akten van indemniteit. 1771 februari 1-1794 november 16.
N.B. In inv. nr 1.

52-54 Octrooi, waarbij de Staten van Holland en Westfriesland het gerecht en de armmeesters vergunning geven tot het heffen van de 80e penning op elke verkoop van onroerend goed en voorts jaarlijks een personele omslag over de ingezetenen te doen, 1771, 1786, 1802. 3 charters.
N.B. Het octrooi werd voor 15 jaar verleend.

52 1771; 53 1786;
54 1802.

55 Ingekomen brieven van de diakenen van de Nederduits-Gereformeerde kerk van Vlaardingen betreffende de steun aan Cornelis Hoogenboom, 1776-1782. 1 omslag.

56 Akten van de verpachting van enige boomvruchten, aan de armen toebehorend, 1796-1801. 1 omslag.

57 Brieven van J.W. van Noodt te Oudewater, waarin hij de armmeesters verzoekt de door hem gemaakte kosten rond het overlijden van Neeltje van IJssel te voldoen, 1805. 1 omslag.

2.9 Waterstaat

58 Stukken betreffende de samenstelling en werkzaamheden van het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden van de Hoge IJsseldijk in Snelrewaard en Hekendorp, 1665-1698. 1 omslag.

59 Brief aan de dijkgraaf en hoogheemraden van Rijnland inzake de naamgeving van de polders Snelrewaard en Zuid- en Noord-Linschoten, afschrift, 1641. 1 stuk.

2.10 Archief

60 Inventaris van de stukken in het archief van de secretarie van de Heerlijkheid van Snelrewaard, Zuid- en Noord-Linschoten, circa 1794. 1 katern.